

OBČASNÍK SPUSA

LISTOPAD 2013

číslo 12.

SPOLEČNOST PŘÁTEL USA – SOCIETY OF FRIENDS OF THE USA
ČESKO-AMERICKÝ KLUB – THE CZECH-AMERICAN CLUB
POBOČKA PRAHA – hlavní město

Vzájemná setkání pravidelně pokračují při konzultačních hodinách angličtiny (každý čtvrtek od 15.15 do 16.15 hodin). Díky laskavosti vedení našeho VS byly přes celé léto a lektoři se z těchto důvodů střídali.

Přednášky s filmy o USA: První z této série proběhla již 7. února 2012. Byl to velmi zajímavý program připravený kolegou panem Zbyňkem Liškou tak, jako řada dalších, které již byly spojeny s přátelským posezením. Kolega pan Liška původně opravil starou televizi, vlastně správně monitor s velkou obrazovkou v zasedací místnosti našeho vzdělávacího střediska (dále jen VS). Nicméně časem již zcela dosloužila, a tak máme nové zařízení, které postupně uvádíme do provozu. Vzhledem k tomu, že kolegovi panu Liškovi se již podařilo zprovoznit nové monitorovací zařízení, budou opět vzájemná přátelská páteční s promítáním filmů již během listopadu.

Císař a král Karel IV. Každý rok se 29. listopadu kladou v kryptě svatovítské katedrály květiny v hrobce Karla IV. (1316 – 1378). Tento rok to bude v pátek, kdy bude již 635. výročí jeho smrti. Koncem jeho života ho trápila dna, která asi způsobila jeho pád a zlomení krčku stehenní kosti. Jako déle ležící dostal zápal plic a zemřel tento den tři hodiny po západu slunce.

Vchod do podzemí je na pravé straně poblíž svatováclavské kaple. Setkání před katedrálou bývá kolem 15.15 a pak následuje vstup do hrobky (dodatečně bude případně upřesněno mailem a telefonem).

Den díkuvzdání (Thanksgiving Day): Je to tradiční severoamerický svátek, který patřil do období dožíněk. Historicky je orientován k Bohu, ale časem se tato tradice změnila s vývojem společnosti. Jedná se tak nyní o svátek, který oslavuje zejména hojnou úrodu, o kterou se Poutníci (jedni z prvních severoamerických osadníků – *Pilgrim Fathers*) dělili s původními obyvateli, tj. s indiány. Dnes se tento den slaví druhé pondělí v říjnu v Kanadě a čtvrtý čtvrtek v listopadu v USA. Je to jejich federální svátek, který je platný ve všech státech USA. Po tři až čtyři dny se Američané vesele baví s rodinou a přáteli. Samozřejmě nemůže chybět tradiční krocan, kterých se v té době spotřebuje kolem 50ti milionů, ani tradiční americký fotbal, nakupování, průvody, apod. Rovněž na jejich programech v TV běží zvláštní programy. Dalším následujícím dnem je tzv. Černý Pátek (*Black Friday*). Nejde sice o federální svátek, ale většina zaměstnanců si bere dovolenou a i školy jsou v tento den zavřené.

Černý Pátek je znám pro velké slevy v obchodech, které často otevírají v brzkých ranních hodinách – často již ve 4 hodiny ráno, nebo dokonce ještě dříve. Je to nejdůležitější den v roce nejen pro obchodníky a nákupy i tržby jsou tradičně nejvyšší v roce. Černý Pátek je dlouholetou tradicí v USA. Tato americká tradice se ale udržuje i v některých částech Kanady ovšem v mnohem menším měřítku. Černý Pátek zahajuje tradičně severoamerickou vánoční nákupní sezónu.

Rovněž i my jsme se rozhodli k takovému setkání v našem Vzdělávacím středisku (Na Poříčí 6 v Praze 1),

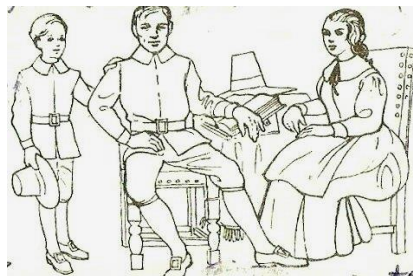
a to 29. listopadu v 17 hodin. Předpokládáme, že každý něco přinese ke společnému občerstvení. Nesmíme také zůstat pozadu za touto úspěšnou tradicí naší pobočky v Ostravě. Všechny naše členy proto srdečně zveme. Samozřejmě si mohou přivést i své partnery.

Poutníci: anglická církev měla i své kacíře, a byli to tehdy i puritáni. Začalo to potížemi s králem Charles I, který parlamentu nasliboval kdeco, zejména když potřeboval schválit nějaké daně, ale své sliby ze zásady neplnil. Věřil, že je z Boží milosti, a že má proto jaksi volnou ruku. Parlamentu časem došla trpělivost a vzbouřil se, a tak roku 1642 vypukla v Anglii občanská válka. Síly parlamentu byly nejprve slabé a „Cavalires“ v královských službách byli úspěšnější než puritáni, zvaní „Roundheads“. (Proti stávající eleganci stavěli puritáni na prostotě, a to i v případě úcesu.) Umění považovali jaksi za rouhačské a kdeco bourali. Pak ale sehnali do čela armády Olivera Cromwella, jakéhosi zemana a farmáře z Huntingdonshire. Tvrdě vycvičil armádu a je znám výrokem „Trust in God, and keep your powder dry“ (věř v Boha a drž střelný prach v suchu). Vojska krále časem porazil a král byl jat, souzen a sťat. (*He nothing common did or mean; Upon that memorable scene, But bowed his comely head, Down as upon a bed.*) Cromwell se stal „Protector of the Commonwealth“ a podle toho se choval tak, že Angličanům brzy došla trpělivost.

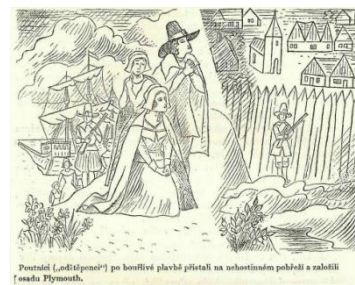
Puritáni pohrdali vzděláním i kulturou, ale výjimkou byl John Milton. Jeho otec pracoval v právních službách a zajistil svému synu velmi dobré vzdělání. Od roku 1649 pracoval v *Foreign Secretary to Cromwell* a jeho parketou byly zahraniční záležitosti. Byl velmi pracovitý, nehledě na své potíže se zrakem. Po porážce puritánů roku 1660 již vládnul Charles II. Před perzekucí ho však zachránila jeho slepota. Diktoval pak své dceři svá díla: *Paradise Lost*, *Paradise Regained* a drama *Samson Agonistes* a zemřel roku 1674. Puritáni pak samozřejmě nebyli v oblibě a často se stěhovali do Holandska, zejména do města Leydenu. Nebyli tam však rovnoprávní a jejich děti zapomínaly rodnou řeč. Trpěli i válkou se Španěly, a tak zatoužili po Americe. S lodí *Mayflower* (májová květina) jich v počtu 102 vyplulo do Ameriky. Měli velmi špatné počasí a nedbalý kapitán je odvezl místo do slunné Virginie na mys CODU (cod = treska), zmýlil se tak o několik set kilometrů směrem na sever. Je tam však studený Labradorský proud a podstatně chladnější počasí než v Evropě. Z těchto důvodů se ledovce tam dostávají až 40° severní šířky (původně dle Středozevního moře délka a šířka). Ke všemu to bylo ještě koncem listopadu. Objevili však vhodnou zátoku Plymouth s nedalekým pramenem pitné vody. Usadili se tam a vybudovali osadu. Zima byla pro ně velmi těžká, ale na jaře se s lodí *Mayflower* nikdo z osadníků nevrátil. Se sousedními indiány vycházeli, ale bylo tam spousta dalších a divokých. Z těchto důvodů se v kostele shromažďovali ve vojenských útvech a se zbraněmi. Deset let spláceli dluhy za cestu vyděračům, ale pak již mohli pozvat další osadníky z Holandska. Podobně si počínali i pronásledovaní angličtí katolíci v Marylendu. Z těchto důvodů si velmi vážili úspěšné úrody.

Cavalier family

Puritan family

Poutníci – osada Plymouth

Maryland: Lord Baltimore se nejprve pokoušel založit pro katolíky osadu na Novém Foundlandě. Byla to však neúrodná krajina se skály, bažinami a nepříznivým počasím. Udrželo se tam pak jen několik otužilých rybářů. Král Karel I. byl nakloněn lordu Baltimorovi a daroval mu ohromný trojúhelníkový kus země, který dříve patřil Virginii. Na počest královny Marie byla země tak pojmenována (Merylend). Jako poplatek králi byly určeny každý rok dva indiánské šípky. Byla tak svěřena jinému pánovi po starém manském způsobu. Američtí osadníci však nedůtklivě nesli takové omezování svobody. Po jeho smrti se akce ujal jeho syn lord Cecil a roku 1634 vypravil do Ameriky loď s protestanty i katolíky. Na vhodném místě byla indiánská osada, kterou vykoupili za sekerky, nože a korálky. Vzájemně se chovali přátelsky. Začátek tak měli podstatně lepší než v Plymouthu a hned od počátku měli bohatou úrodu. Různé náboženské skupiny tam svorně žily pospolu. Byla to první americká osada, kde byla náboženská svoboda. Virgiňané jim však úspěchy záviděli a působili jim různé potíže. Posléze noví osadníci z Evropy tam zaseli vzájemné nepřátelství, které si přivezli z Evropy. Lord Baltimore měl v Marylendu téměř neomezenou moc a měl také právo rozdávat a zřizovat šlechtická panství. Jedno udělil Augustinu Heřmanovi z Čech.

Ten byl původně v Holandsku a v Americe přistál v roce 1633. Usadil se v tehdejší holandském Novém Amsterdamě. Byl sice původně inženýr, ale v Americe se živil zcela různě, dle potřeby. Časem získal na vážnosti a stal se jedním z devíti správců tohoto města. V době války vypravil na moře dokonce vlastní fregatu „*La Garce*“ a útočil na španělské lodě.

Angličané tvrdili, že proti nim Holanďané poštvají indiány a Heřman byl poslán do Bostonu, aby spor nějak urovnal. Pak se přestěhoval do Marylandu, kde nabídl zhotovení místní mapy. Časem si tam pak vybudoval šlechtické panství.

Je zajímavé, že se o něm vyprávěla pověst, jako o místním Horymírovi. Byl prý vězněn v Novém Amsterdamě a využil toho, že strážci mu povolili projíždět se po dvoře na svém koni. Vyskočil prý s koněm oknem, dostal se k řece Delaware, kterou přeplaval, a tak unikl pronásledovatelům. Jeho syn Bedřich byl také velmi úspěšný, ale za války o nezávislost stál na straně anglického krále, což ho připravilo o celý jeho majetek.

Z technických důvodů se na naše internetové stránky nedostaly čísla 1 a 2 z roku 2012. Z těchto důvodů některé články z čísla 2 zde opakujeme a to podobně, jako v předešlém čísle se objevily články z čísla 1/2012. Některé části článků jsou však vzhledem k časovému zastarání poněkud upraveny:

Gettysburg a my: Při opakování angličtiny jsme si v prosinci 2011 četli také o Abrahamovi Lincolnovi a překládali jsme anglický text jeho proslovu na tomto hřbitově, který je znám jako *The Gettysburg Address*. Jeho krátký projev nad hroby padlých z obou zneprátených stran byl veden smířlivě a s předpokladem nové společné budoucnosti. Pro svou mimořádnou úroveň je znám i jako perla anglické literatury.

Abraham Lincoln ve svém mládí žil ve státě Indiana, kde jeho rodina mýtila lesy. Bydleli v přístřešku z kmenů a větví (anglicky: *half-faced-camp*), který ze čtvrté strany byl chráněn jen venkovním ohněm. Od svých osmi let měl na práci již vlastní sekeru. Vyučování dětí tam zajišťovali potulní učitelé. Později uváděl, že školu navštěvoval méně než jeden rok. Psát se učil dřívkem po zemi a jeho jedinou knihou byla bible. Jako mladík se dostal lodí po Mississippi do New Orleans, kde se stal úředníkem. Současně pokračoval ve studiích a stal se úspěšným právníkem. Pak následovala jeho strmá politická dráha přes Kongres až k prezidentskému postu, který úspěšně zvládl i v bouřlivých dobách občanské války. Po ukončení krvavých střetů však prosazoval vzájemné smíření a jeden z jeho takto zaměřených projevů je znám jako *The Gettysburg Address*.

Podobný přístup, i když se symbolem frankismu, je ve španělském Údolí Padlých (Valle de los Caídos) poblíž Escorialu, kde kromě představitelů této epochy je pohřbeno přes 30.000 padlých z obou nepřátelských stran. Rovněž v komunistickém Berlíně s velkou vojenskou parádou uctívali své padlé za 2. světové války. Je zajímavé, že problémy hřbitovů německých vojáků z 2. světové války se v naší republice začaly řešit až po pádu komunismu. V této souvislosti je vhodné připomenout obrovské a dobře upravované jejich hroby na západ od naší hranice, např. v Normandii.

My však svou minulost chápeme poněkud odlišně. Možno připomenout, že dle velmi střízlivého odhadu našeho bývalého prezidenta dr. E. Beneše bylo v Srbsku asi 25.000 českých zajatců z armády starého mocnářství. Při srbském ústupu se jich dostalo na albánské jaderské pobřeží jen 11.000 a po převozu do Francie, tj. pro naše legie, jich zůstalo na živu již jen asi 4.000 (1. díl knihy *Světová válka a naše revoluce*, kapitola 43). Tyto hrůzy jsou nám však z podivných důvodů nyní zcela neznámé.

Možno také dodat, že dle sčítání obyvatelstva pro výdej potravinových lístků, hned po ukončení 2. světové války, bylo tehdy v ČSR 1 014 000 mužů a 1 561 000 žen německé národnosti, tj. celkem 2 575 000 (*Zpráva státního úřadu statistického předsednictva vlády*). Pak dostávali přiděly ve výši, která byla dříve pro Židy. Dle mezinárodních úmluv však nedostávali žádnou pomoc od UNRY. Asi čtvrt milionu jich zde zůstalo, ale naše noviny v německém vlastnictví stále píší o třech, ale někdy dokonce o 3,5 milionů Němců vyhnanych z ČSR.

Návrh na odsun německé menšiny byl však zařazen do kapitulacních podmínek Německa. Postupimská konference tří vítězných mocností, která se konala na přelomu července a srpna 1945, dala zásadní souhlas k odsunu Němců z Československa. V protokolu, který dne 1. srpna 1945 podepsali Stalin, Truman a Attlee, se o tom v článku XII. doslova praví: „*Tři vlády prozkoumaly tuto otázku po všech stránkách a uznaly, že německé obyvatelstvo, nebo jeho složky, které zůstávají v Polsku, Československu a Maďarsku, bude třeba odsunout do Německa. Jsou zajedno v tom, že jakýkoli odsun musí být prováděn spořádaně a lidsky ...*“ Stejně usnesení obsahuje i oficiální zpráva o Postupimské konferenci z 2. srpna.

Podobné přesuny však byly již za války. Je možno se zmínit o dnes nepublikované dohodě Hitlera s italským Mussolinim, na základě které byli do protektorátu, a to do uvolněných bytů po židech, přemístováni Němci z Horní Adíže, tj. z jižních Tyrol. (Další přesuny byly i s důvodů, že za protektorátu ani smíšené rodiny nesměly v Praze bydlet na levém břehu Vltavy.) Uvedené území na základě Saint-Genainské smlouvy z roku 1919 předalo Rakousko Itálii. Podobné přesuny Němců z pobaltských států do Říše dohodl Hitler se Stalinem po společném obsazení Polska. Některé historické prameny uvádějí přesunutí 70 tisíc občanů německé národnosti do Říše. Během války probíhaly i další přesuny Němců, např. z Bukoviny. Předválečné Maďarsko mělo před válkou 480 tisíc obyvatel německé národnosti, ale v současné době je jich tam jen asi desetina původního stavu.

Současné problémy se zdravotní péčí ve srovnání s tou, která byla za komunistů: Pro zjednodušení možno připomenout rozdíly realit v seriálu původní a nové Sanitky. Naším mladším spoluobčanům je vhodné

připomenout nedostatečné zdravotní zařízení za komunistů. Pacienti se tehdy kádrali, a jen někteří měli nárok na drahé a nedostatečné léčení, např. pomocí dialýzy. Vyšší nomenklaturní kádry měly naopak zajištěn komunismus již za svého života. Rovněž nižší funkcionáři nevyšli s prázdnou a jako nadřazená skupina měli s celou rodinou právo na lepší zdravotní péči i nemocnici. Recepty pro ně doktoři označovali zvláštním razítkem a povinností lékáren bylo zajistit jim léky, které pro normální lidi byly zcela nedostupné. Zákony však zněly zcela jinak, a tak je to otázka trestní odpovědnosti i tehdejších odborů. Při takové péči mnohým totiž šlo o život.

Situace u výše postavených lidí však stále přetrvávala a samozřejmě se jim nelíbí, že by si za lepší léčbu měli nyní platit. Taková však u nás nikdy nebyla pro všechny a nelze tvrdit opak. Byla to samozřejmě i výhodná příležitost pro úplatky. Některým zaměstnancům našeho zdravotnictví tak hrozí vyschnutí takového zdroje. Možná, že se takovým spojeným silám podaří zabránit, aby se za lepší zdravotní péči u nás připlácelo.

Hlas zkázy, J. R. Nyquist: O této nedávno vyšlé knize v cizině jsem četl velmi zajímavý článek od Josefa Zummera. Je v ní poučně srovnán Hitlerův a Stalinův socialismus. Uváděl méně známé, ale velice poučné názory Hitlera: *Naší strategií je zničit nepřítele zevnitř, porazit ho skrze něho samotného*. Dále prohlašoval: *Nepřátelský národ musí být zdemoralizován a hotov kapitulovat, zatlačen do morální pasivity ještě dříve, než vůbec jen pomyslíme na vojenskou akci*.

Jeho názory možno doplnit projevem J. V. Stalina k ÚV KSSS dne 19. srpna 1939: *Čeká nás bezpočet akcí přispívajících ke světové revoluci. Soudruzi, je v zájmu SSSR, vlasti dělníků, aby vypukla válka mezi Říší a francouzsko-britským kapitalistickým blokem. Musíme dělat vše, aby válka trvala co možná nejdéle a oslabil obě strany. Z těchto důvodů musíme dát přednost schválení závěrů navrhovaných Německem a musíme jednat tak, aby válka, která bude za několik dnů vyhlášena, trvala co možná nejdéle. Je proto nezbytné posilovat činnost propagandy v zemích, které vstoupí do této války*.

Možno opět připomenout Hitlera: *Jsme socialisté, jsme nepřátelé dnešního kapitalistického hospodářského systému ... a jsme rozhodnuti zničit tento systém stůj co stůj*. Mohu dodat, že Goebels ke konci války vysvětloval rozbombardované a zničené Německo tak, že žido-plutokratům se podařilo urychlit vznik německé beztržní společnosti. Bylo by vhodné se z minulosti alespoň trochu poučit. Dnes již můžeme vidět politická spojení, která se velmi zviditelnila nejen při pohřbu Václava Havla.

Sonet pro rok 2012 í další roky: Paní kolegyně dr. Radka Mitelbachová byla první, kdo reagoval na náš OBČASNÍK a poslala svůj příspěvek. Doufám, že obdržím další příspěvky i od ostatních našich členů.

1 Znaven tím vším, já chci jen smrt a klid,	8 jak zchromlá vláda na nás bere bič,
2 jen nevidět, jak žebrá poctivec,	9 jak umění je pořád služkou mocných,
3 jak dme se pýchou pouhý parazit,	10 jak blbost zpupně schopným poroučí,
4 jak pokříví se každá dobrá věc,	11 a prostá pravda je všem jen pro smích,
5 jak trapně září pozlátka všech poct,	12 jak zlo se dobru chechtá do očí.
6 jak dívčí cudnost brutálně rve chťič,	13 Znaven tím vším, už chci být, láska, v hrobě,
7 jak lidskou slušnost korumpuje moc,	14 jen nemuset tím sbohem dát i tobě.

Pokud Vás oslovila aktuálnost básně a ptáte se, který mladý talentovaný autor dokázal tak přesně vyjádřit naši prohnitou dobu, pak vězte, že to byl William Shakespeare, a tento jeho sonet je starý 400 let. Co z toho plyne? Že neprožíváme žádnou krizi identity, kultury, vztahů a čehokoli dalšího. Pravda je, že lidé jsou - alespoň soudě dle velkého mistra - pořád stejní, tak hlavu vzhůru a nenechme se otrávit!

Opět zkreslená historie: V úterý 10. ledna 2012 byl na TV2 pořad o tankové bitvě u Kurska. Tehdejšímu SSSR dodávali Američané rovněž i spoustu tanků. Názory odborníků se liší, zda jich u Kurska byla polovina celkového počtu nasazených sovětských tanků, nebo i více. Tato skutečnost byla samozřejmě v tomto pořadu zamlčena a nesměle ji napověděl pouze ruský veterán s poznámkou o použitém velkém množství jejich tanků na benzín. Tanky vyráběné v SSSR byly totiž na naftu.

Podobně Rusové bagatelizují i americké dodávky letadel s tím, že jejich vlastní výroba je zcela přečíslila. Z tohoto hlediska je velmi zajímavý vystavený lehký plátěný dvojplošník, zvaný Kukurzník (*Polikarpov Po-2*) ve kbelském leteckém muzeu s poznámkou, že jich za války vyrobili v SSSR asi 40.000. (V letech 1941 až 1944 vyrobili v SSSR celkem 121.824 letadel.) Samozřejmě se také nepíše o tom, že Rusové byli od konce března roku 1945 podél severního okraje Krkonoše a v Broumově již 2. května, tj. dříve než Američani v Plzni. Stále se opakuje, že Praze mohli moci až po ukončení akce v Berlíně, odkud se teprve vydali na Prahu. Pro ilustraci jsem si dovolil připojit příslušnou mapu. Z této mapy je také patrné osvobození třetiny Moravy vlastními silami při minimální podpoře spojenců, což je nejméně úspěšnější naše akce v této válce.

Prosíme o vaše příspěvky do našeho Občasníku. Předpokládáme, že to bude ze života našich poboček, zejména ze setkání poboček v Praze a Ostravě ke dni Díkuvzdání vč. obrázků.

Za pražskou pobočku - Petr Jílek -